

CZU: 371.26:378

DOI: 10.36120/2587-3636.v17i3.105-113

CONDIȚII DE EFICIENȚĂ ALE EVALUĂRII STUDENTILOR-VIITORI PROFESORI

Florentina MOGONEA, conf. univ. dr.

Alexandrina Mihaela POPESCU, conf. univ. dr.

Florentin-Remus MOGONEA, conf. univ. dr.

Universitatea din Craiova, România

Abstract. Evaluarea reprezintă o activitate fundamentală a cadrului didactic, indiferent de treapta de școlaritate sau nivelul la care se desfășoară. În mediul universitar, ea dobândește note specifice, în acord cu specificul situațiilor în care se realizează, cu profilul psihologic al celor evaluați, cu celelalte componente curriculare. Studiul abordează problematica evaluării academice, din perspectiva condițiilor de eficiență a procesului evaluării. Concretizăm specificul evaluării academice pe situația particulară a evaluării realizate în contextul formării inițiale a viitori profesori. În acest context, condițiile de eficiență identificate de noi se referă la formele de evaluare utilizate, dar, mai ales, la metodele și instrumentele aplicate în vederea stabilirii nivelului de performanță al studenților.

Cuvinte-cheie: evaluare formativă, evaluare inițială, evaluare sumativă, autoevaluare, metode de evaluare, instrumente de evaluare.

CONDITIONS OF EFFICIENCY OF THE EVALUATION OF FUTURE STUDENT-TEACHERS

Abstract. Assessment is a fundamental activity of the teacher, regardless of the level of education or the level at which it is carried out. In the university environment, it acquires specific grades, in accordance with the specific situations in which it is carried out, with the psychological profile of those evaluated, with the other curricular components. The study addresses the issue of academic evaluation, from the perspective of the efficiency conditions of the evaluation process. We make specific the specificity of the academic evaluation on the particular situation of the evaluation realized in the context of the initial training of future teachers. In this context, the efficiency conditions identified by us refer to the evaluation forms used, but, in particular, to the methods and tools applied in order to determine the level of performance of the students.

Keywords: formative evaluation, initial evaluation, summative evaluation, self-evaluation, evaluation methods, evaluation tools.

1. Introducere

Evaluarea reprezintă una dintre temele sau problemele pedagogice îndelung abordate în literatura de specialitate, atât din perspectivă teoretică, dar, mai ales din perspectiva aplicativă, metodologică, acțională. Paradigmele actuale privind educația și instruirea abordează evaluarea în strânsă legătură cu predarea și învățarea, fie ca pe un instrument pentru învățare, fie ca modalitate de îmbunătățire a predării și învățării sau ca modalitate de centrare a educației și instruirii pe student [6].

Fiind una dintre elementele curriculare fundamentale, evaluarea trebuie obligatoriu corelată cu celelalte, în primul rând cu finalitățile educaționale, dar și conținuturile curriculare, respectiv strategiile de instruire. În context curricular, atât la nivel micro, dar și la nivel macro, ea nu trebuie concepută doar ca o activitate finală, care încheie lanțul

activităților educaționale, didactice, dar și ca una concomitentă fiecăreia dintre ele, în măsură să stabilească nivelul eficienței acestora.

Importanța evaluării în context didactic este recunoscută și prin încercarea, în ultimul timp, de constituire a ei ca ramură distinctă în cadrul sistemului disciplinelor pedagogice [5].

În contextul formării viitorilor profesori, evaluarea dobândește o însemnătate sporită, dat fiind locul pe care îl ocupă competența de evaluator în ansamblul profilului de competență al profesorului.

2. Caracteristici ale evaluării studenților

Și în sistemul universitar, evaluarea constituie o prioritate majoră, o condiție a eficientizării activității didactice. Importanța acordată acestei activități se reflectă în studiile și rapoartele realizate sistematic privind modalitatea de realizare a acesteia, privind utilitatea, relevanța instrumentelor aplicate, a rezultatelor obținute [2]. La nivel academic, evaluarea dobândește note particulare, impuse de aspecte specifice ale situațiilor de instruire în care se realizează. Ea are în vedere: realizarea unei comparații între studenți; stabilirea măsurii în care studenții ating anumite standarde; susținerea activității de învățare a studenților; stabilirea eficienței programului de studii [Baxter, 1997, apud 10, p. 138].

Centrarea pe competențele celui care învață, pe posibilitățile acestuia de a pune în aplicare cunoștințele, de a rezolva diferite situații concrete, de a lua decizii reprezintă o condiție esențială a proiectării și aplicării oricărei strategii de evaluare, indiferent de domeniu, specializare.

Este promovată, în special, evaluarea pentru învățare (assessment for learning), un concept teoretic și o practică educativă ce își trag esența din principiile paradigmei constructiviste. Tot constructivismul încurajează și evaluarea autentică, aceasta fiind în măsură să asigure implicarea activă a celui care învață [7].

În învățământul universitar, se regăsesc toate cele trei forme ale evaluării, mai ales evaluarea formativă și sumativă. Ultima este utilizată ca modalitate de apreciere a nivelului performanțelor și competențelor studenților la finele parcurgerii unor discipline/cursuri sau ca modalitate de realizare a certificării [9].

Se poate stabili o relație între formele evaluării și unele dintre funcțiile acesteia. Astfel, după Hadji [1994, apud 6], funcția de certificare poate fi asociată cu evaluarea sumativă, cea de reglare, cu evaluarea formativă, iar cea de îndrumare este pusă în legătură cu evaluarea inițială, care permite atât realizarea unei diagnoze, cât și a unei prognoze.

Metodele de evaluare utilizate în mediul academic au un rol important în asigurarea calității învățării [6]. Sunt folosite atât metode tradiționale, cât și metode alternative, care promovează și susțin învățarea colaborativă.

Dintre metodele tradiționale de evaluare, cel mai frecvent sunt valorificate sunt cele de verificare orală, testul, examenul, verificările practice. Ca metode alternative de evaluare, se folosesc portofoliul, proiectul, eseul, autoevaluarea și interevaluarea. Unele dintre aceste metode se utilizează pentru evaluarea continuă, formativă, altele pentru cea sumativă.

Cele mai des utilizate metode și instrumente de evaluare sumativă, care se folosesc în evaluarea studenților sunt testele, examenele, prezentările finale sau proiectele [7], portofoliile sau alte forme de evaluare, menite să realizeze o evaluare autentică [1].

Deși majoritatea instrumentelor de evaluare apreciază nivelul competențelor, al performanțelor, există și instrumente care evaluează elementele noncognitive ale personalității [3].

O comparație între evaluarea tradițională și cea autentică este prezentată în tabelul nr. 1.

Tabelul 1. Comparație între evaluarea tradițională și evaluarea autentică

[Hoffman, 1996-2008, apud 10, p. 139]

Testare tradițională	Testare autentică
1. Întrebări specifice de testare	1. Evaluarea poate include teste clasice, dar și alte instrumente de tip portofolii, lucrări de grup, proiecte
2. Tangibilă și structurată	2. Presupune activități deschise care demonstrează abilitățile elevilor de a face față provocărilor unei discipline în contexte din viața reală. Feedback-ul este destinat să fie formativ (ajutând elevii să învețe pe măsură ce sunt evaluați)
3. Poate fi administrată într-o perioadă limitată de timp	Performanțele devin parte integrantă a întregului demers de învățare, nefiind limitate la o anumită examinare. Feedbackul provenit de la profesor și colegi este formativ, îl ajută pe student să își identifice punctele forte și cele slabe, să identifice zonele unde are nevoie de dezvoltare și să își mobilizeze, astfel, resursele, capacitățile necesare.

Evaluarea este o necesitate a reglării activității, avantajele sale fiind foarte evidente, atât pentru profesor, cât și pentru elev/student. Simpla enumerare a rolurilor evaluării pune în evidență câteva dintre cele mai importante beneficii ale acesteia. De cele mai multe ori, însă, evaluarea este acuzată că determină efecte negative asupra studenților, în primul rând asupra angajării acestuia în activitate [8].

3. Scurtă radiografie asupra specificului evaluării studenților viitori profesori. Condiții de eficiență

Evaluarea studenților care parcurg Programul de pregătire psihopedagogică, în măsură să asigure profesionalizarea didactică inițială se încadrează în exigențele și specificul evaluării universitare, având și note specifice.

Evaluarea este centrată pe competențe, pe punerea studentului în situația de a rezolva diferite situații-problemă, de a-și exersa capacitățile de analiză, sinteză, argumentare, sintetizare. Formarea competențelor se realizează atât în cadrul activităților de curs, cât și al celor aplicative, aflate într-un raport echilibrat din perspectiva bugetului de timp alocat.

Sunt valorificate metode și instrumente de verificare și apreciere pe parcurs, cu efecte formative, dar și la finalul parcurgerii unei discipline sau al parcurgerii întregului program de pregătire, pentru nivelul I și II de formare.

Principalele modalități de evaluare sumativă sunt examenul și colocviul. Pentru nivelul I, examenele reprezintă 71,43% din totalul formelor de verificare, restul de 28,57% revenind colocviului, ca formă de evaluare finală. Pentru nivelul II, situația este următoarea: 83,33% - examene, 16,67% - colocvii.

Programul de formare psihopedagogică se finalizează cu examen de absolvire pentru fiecare nivel de certificare, Structura și conținutul portofoliului didactic sunt stabilite prin metodologia proprie de finalizare a studiilor organizate de DPPD.

3.1. Metodologia cercetării

Pentru realizarea unei diagnoze privind specificul evaluării studenților care parcurg Programul de pregătire psihopedagogică, nivelurile I și II și privind modalitățile de eficientizare a acesteia, am realizat o investigație pe un eșantion de subiecți, compus din 112 subiecți (82 de studenți și 40 de masteranzi) de la facultățile de Litere, Administrarea Afacerilor și Educație Fizică și Sportivă, din cadrul Universității din Craiova.

Obiectivele urmărite au fost următoarele:

- Cunoașterea opiniei studenților privind rolul și importanța evaluării, în contextul profesionalizării didactice inițiale;
- Investigarea opiniei subiecților în legătură cu specificul acestei evaluări, cu metodele, instrumentele de evaluare utilizate, cu transparența actului de evaluare realizat;
- Identificarea unor modalități de eficientizare a evaluării și, implicit a predării și învățării în mediul academic.

În realizarea acestei cercetări cu caracter constatativ, am urmărit validarea următoarei ipoteze:

Investigarea opiniei studenților privind activitatea de evaluare va permite identificarea unor criterii de eficientizare a acesteia.

Pentru atingerea finalităților stabilite și pentru validarea ipotezei, am utilizat metoda anchetei pe bază de chestionar, instrumentul aplicat fiind un chestionar de opinie cu 12 itemi, majoritatea cu răspunsuri închise, cu alegere simplă sau multiplă.

3.2. Rezultate și discuții

Prezentăm, în continuare, rezultatele obținute în urma aplicării chestionarului.

Studentii au apreciat ca având o eficiență sporită următoarele metode de evaluare: testele cu subiecte de tip sinteză, evaluarea pe bază de portofolii, dar cea pe bază de computer sau chestionarea orală (vezi figura 1). La alte modalități, studenții au menționat eseul și referatul.

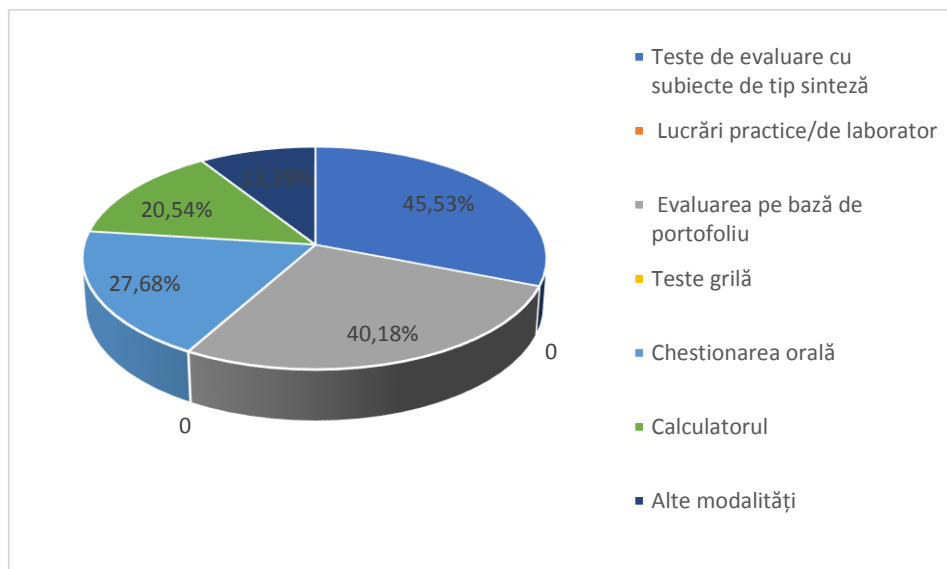

Figura 1. Opinia studenților privind formele și metodele considerate eficiente în evaluare

Un alt item de tip alegere multiplă, ca și cel anterior, le-a solicitat opinia studenților privind criteriile pe care ei le consideră relevante pentru evaluare. Răspunsurile acestora sunt sintetizate în graficul nr. 2.

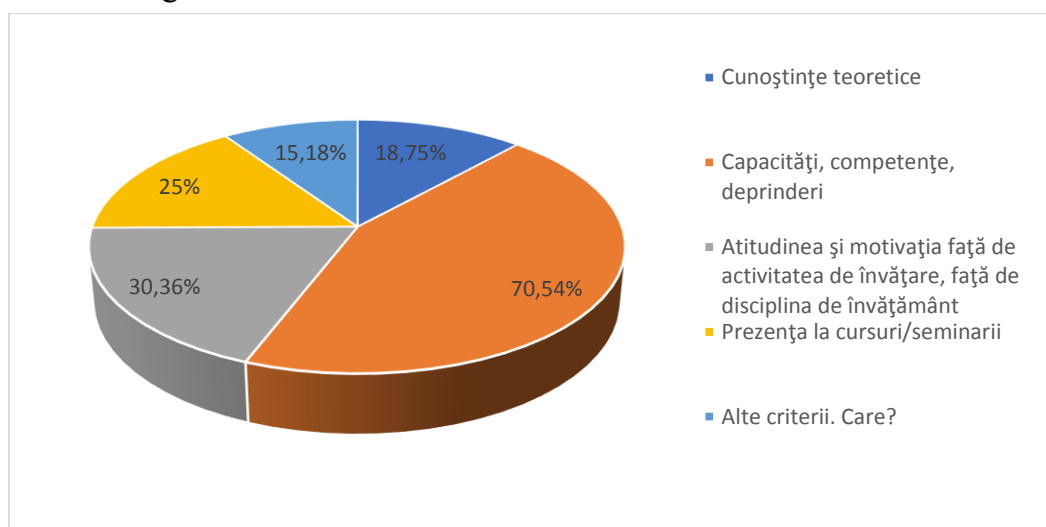

Figura 2. Opinia studenților privind criteriile de evaluare cele mai relevante
La varianta alte criterii, studenții au menționat:

- Corelațiile identificate, originalitatea în abordarea subiectelor, cultura generală
- Creativitatea și abilitățile de a aplica diferit teoria
- Implicarea în proiecte, stagii de internship, activitate de voluntariat relevantă
- Implicarea în desfășurarea orelor
- Nivelul de limbă, corectitudinea exprimării
- Participarea la activități practice în teren
- Participarea la concursuri studențești
- Temele de casă

Majoritatea studenților viitori profesori apreciază, în evaluare, criteriile care le permit aplicarea cunoștințelor sau exprimarea punctului propriu de vedere (vezi figura 3).

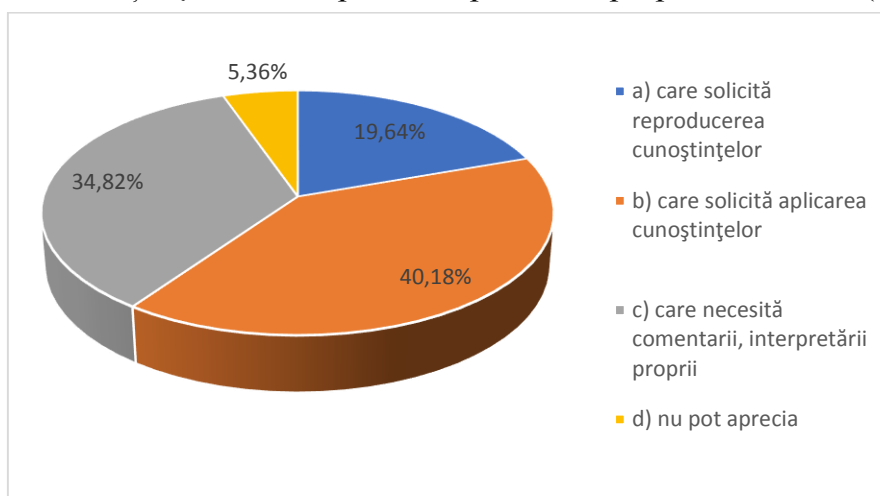

Figura 3. Opinia studenților privind criteriile care trebuie respectate în evaluare

Așa cum arată răspunsurile studenților la doi dintre itemii chestionarului, cei mai mulți dintre ei doresc să cunoască criteriile de evaluare și notare, precum și să li se comunice, de fiecare dată, baremul. De asemenea, studenții au apreciat în număr mare că doresc să primească feedback cu privire la calitatea răspunsului lor, la nota primită.

Studenții sunt de părere că activitatea de evaluare trebuie să fie una în care să fie implicați și ei, nu doar profesorul (vezi figura 4).

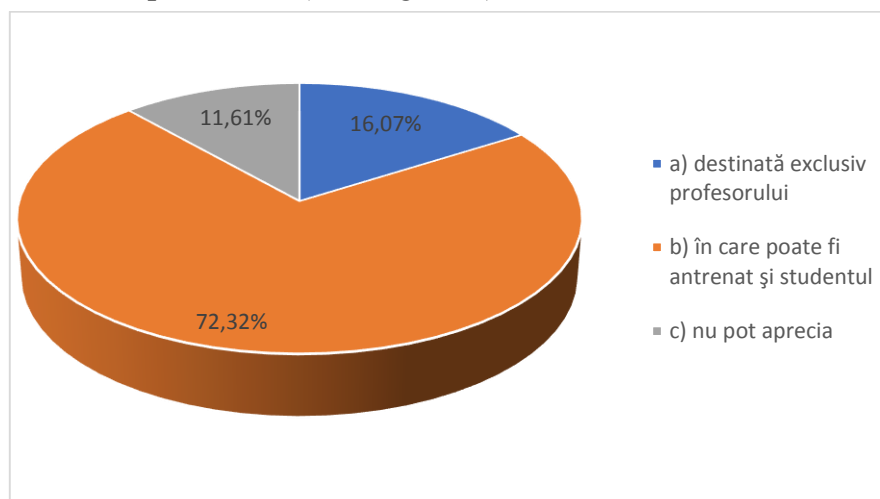

Figura 4. Opinia studenților privind posibilitatea implicării în evaluare

Subiecții consideră că itemii de evaluare formulați de către profesor trebuie să aibă în vedere, mai ales, posibilitatea lor de a face conexiuni intra- și interdisciplinare sau de a aborda creativă (figura 5).

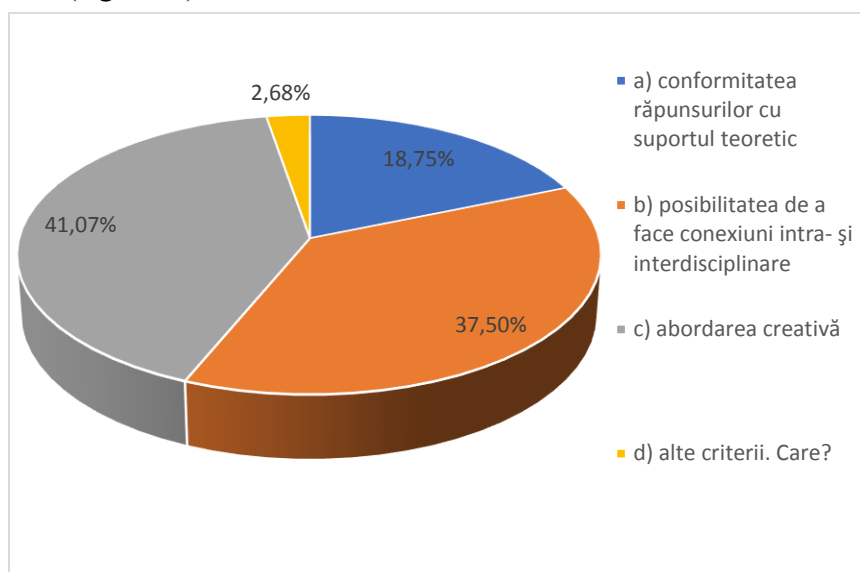

Figura 5. Opinia studenților privind criteriile care trebuie respectate în formularea itemilor de evaluare

Ceilalți itemi ai chestionarului au investigat opinia respondenților privind necesitatea antrenării autoevaluării, privind nevoia realizării unor discuții ulterioare evaluării, pentru analiza modalității de rezolvare corectă, a greșelilor tipice. Cei mai mulți dintre studenți au considerat că sunt necesare toate aceste aspecte pentru realizarea unei evaluări eficiente.

Prezentăm, în sinteză, câteva modalități de eficientizare a activității de evaluare, desprinse în urma unei investigații realizate de noi. În opinia studenților chestionați, evaluarea contribuie în mod semnificativ la eficientizarea învățării dacă se respectă următoarele condiții:

- Utilizarea unor metode de evaluare care acordă studenților o libertate de exprimare și elaborare sau de alegere mai mare;
- Stabilirea corectă a referențialului de evaluare, în concordanță cu specificul situațiilor de instruire [4];
- Asigurarea transparenței evaluării, prin prezentarea întotdeauna a criteriilor de evaluare și a baremului de corectare și notare;
- Realizarea unor discuții, după examen, cu profesorii, pentru analiza modalității de rezolvare a greșelilor tipice;
- Centrarea evaluării pe aspecte practice, mai puțin pe aspecte teoretice;
- Argumentarea notei de către profesor, prin raportare la criteriile de evaluare, anterior precizate;
- Realizarea unei evaluări interactive, în care să fie implicați și studenții, valorificarea autoevaluării și interevaluării studenților;

- Utilizarea tehnologiei în activitatea de evaluare, realizarea evaluării cu ajutorul computerului;
- Aprecierea într-o măsură semnificativă a capacității studenților de analiză, de reflecție, de gândire critică, de argumentare;
- Aprecierea, în acordarea notei, a prezenței, a implicării studenților în activitățile de curs/seminar, a motivației lor pentru aceste activități.

4. Concluzii

Importanța evaluării, unanim recunoscută la toate nivelurile învățământului și de către toți cei implicați, direct sau indirect, este accentuată în contextul formării viitorilor profesori, având în vedere rolurile ulterioare exersate de aceștia în practica școlară.

Realizarea, în condiții de eficiență, a evaluării presupune optimizarea și a celorlalte componente ale procesului de învățământ.

Interacțiunea cu studenții, care a permis cunoașterea opiniilor acestora, a preferințelor, intereselor, motivațiilor lor, experiența directă, în care am putut valorifica și valida diferite modele, metode și instrumente de evaluare ne îndreptățesc să apreciem că evaluarea actuală trebuie să fie una interactivă, autentică, centrată pe competențele celui care învață, în măsură să aprecieze holistic rezultatele, performanțele acestuia, să fie transparentă, astfel încât studentul să își poată aprecia singur nivelul de reușită, să poată identifica aspectele reușite, dar și greșelile, să reușească să se autocorecteze și autoregleze.

Profesorii trebuie să evalueze nu numai capacitățile cognitive, dar și pe cele metacognitive sau noncognitive ale personalității studenților, să aprecieze nu doar volumul cunoștințelor, ci, mai ales, capacitățile de utilizare a acestora, posibilitățile de transfer intradisciplinar și interdisciplinar, de legătură cu viața reală, cu experiențele personale.

Toate aceste condiții de eficiență a evaluării devin, totodată, criterii în realizarea celorlalte două activități didactice fundamentale, predarea și învățarea.

Referințe

1. Guha R., Wagner T., Darling-Hammond L., Taylor T., Curtis D. The promise of performance assessments: Innovations in high school learning and college admission. Palo Alto, CA: Learning Policy Institute, 2018. Disponibil la https://learningpolicyinstitute.org/sites/default/files/productfiles/Promise_Performance_Assessments_REPORT.pdf
2. Jankowski N.A., Timmer J.D., Kinzie J., Kuh G.D. Assessment that matters: Trending toward practices that document authentic student learning. Urbana, IL: University of Illinois and Indiana University, National Institute for Learning Outcomes Assessment (NILOA), 2018. Disponibil la <https://www.learningoutcomesassessment.org/documents/NILOA2018SurveyReport.pdf>

3. Kafka T. A List of Non-Cognitive Assessment Instruments. Community College Research Center, Columbia University, 2016. Disponibil la <https://ccrc.tc.columbia.edu/images/a-list-of-non-cognitive-assessment-instruments.pdf>
4. Manolescu M. Referențialul în evaluarea școlară. București: Editura Universitară, 2015.
5. Mogonea F. Teoria și metodologia instruirii. Teoria și metodologia evaluării. Craiova: Editura Universitaria, 2013.
6. Pereira D. R., Flores M.A. Conceptions and Practices of Assessment in Higher Education: A Study of Portuguese University Teachers. Revista Iberoamericana de Evaluación Educativa, 2016. nr. 9(1), p. 9-29. Disponibil la <https://pdfs.semanticscholar.org/dbeb/fb2cb0c0ebe4cfb933b2068172648b2fc288.pdf>
7. Rawlusk P.E. Assessment in Higher Education and Student Learning. In: Journal of Instructional Pedagogies, 2018. no. 21, p. 1-34. Disponibil la <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1194243.pdf>
8. Sambell K. Assessment and feedback in higher education: considerable room for improvement? In: Student Engagement in Higher Education Journal, 2016. no. 1(1), p. 1-14. Disponibil la <https://pdfs.semanticscholar.org/4972/0eed8219cf899230afc253e8993730e66408.pdf>
9. Shieh J.J., Cefai C. Assessment of Learning and Teaching in Higher Education: A Case Analysis of a University in the South of Europe. Malta Review of Educational Research, 2017. no. 11(1), p. 29-47. Disponibil la <https://www.um.edu.mt/library/oar/handle/123456789/20902>
10. Straková Z. Assessment in Higher Education, în Z. Straková (ed.). How to Teach in Higher Education: selected chapters, 2016. p. 137-151. Disponibil la <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Strakova2/subor/Strakova2.pdf>